

A. Το άναρθρο απαρέμφατο διακρίνεται σε ειδικό και τελικό απαρέμφατο

α) Ειδικό απαρέμφατο

- Απαντά σε κάθε χρόνο και δέχεται άρνηση «ού».
- Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα ειδική πρόταση και μεταφράζεται με «ότι» + οριστική του χρόνου που βρίσκεται.
- Μπορεί να συνοδεύεται από το δυνητικό «άν».

Το ειδικό απαρέμφατο συντάσσεται με τις εξής κατηγορίες ρημάτων:

1. **Λεκτικά:** λέγω, φημί, όμολογώ, έπαγγέλλομαι (= υπόσχομαι), έγγυώμαι κ.ά.
π.χ. Τόν μέν καλόν κάγαθόν άνδρα και γυναίκα εύδαίμονα είναί **φημι**, τόν δέ άδικον και πονηρόν άθλιον.
2. **Δοξαστικά:** δοκώ, έλπίζω, ήγοῦμαι, κρίνω, νομίζω, οίομαι, πιστεύω, εικάζω, λογίζομαι, ύπολαμβάνω κ.ά.
π.χ. Πάντας ύμās **οίομαι** γινώσκειν.
3. **Γνωστικά και αισθητικά:** γινώσκω, εύρίσκω (= διαπιστώνω), πυνθάνομαι (= πληροφορούμαι),
π.χ. **Πυνθάνομαι** γάρ αυτόν άπολογήσασθαι ταῦτα.
4. **Απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις παρόμοιας σημασίας:** δοκεί, λέγεται, νομίζεται, άγγέλλεται, λόγος έστί, φανερόν έστι κ.ά.
π.χ. **Όμολογεΐται** τήν πόλιν ήμών άρχαιοτάτην είναι.

β) Τελικό απαρέμφατο

- Απαντά σε κάθε χρόνο εκτός από μέλλοντα και δέχεται άρνηση «μή».
- Ισοδυναμεί με δευτερεύουσα τελική πρόταση και μεταφράζεται με «να» + υποτακτική του χρόνου που βρίσκεται.

Το τελικό απαρέμφατο συντάσσεται με τις εξής κατηγορίες ρημάτων:

1. **Βουλευτικά:** βούλομαι, έπιθυμώ, εύχομαι, ζητώ, δέομαι, άξιώ, δέχομαι κ.ά.
π.χ. Μένων **έβούλετο** πλουτεΐν.
2. **Προτρεπτικά και παραχωρητικά:** κελεύω, κηρύττω, παραινώ, προτρέπω, έώ (= αφήνω) κ.ά.
π.χ. Πρόξενον **παρήνει** ώς τάχιστα παραγενέσθαι.
3. **Απαγορευτικά:** άπαγορεύω, άποτρέπω, κωλύω, είργω κ.ά.
π.χ. Έκώλυσαν ήμās άπελθεΐν.
4. **Αποπειρατικά και δυνητικά:** δύναμαι, έπιχειρώ, πειρώμαι, τολμώ κ.ά.
π.χ. **Πειράται** πείθειν ύμās.
5. **Ρήματα που σημαίνουν συνήθεια, σκέψη, απόφαση, απαίτηση, παράκληση ή δισταγμός:** έθίζω, βουλεύομαι, διανοοῦμαι, μέλλω, άξιώ, όκνώ, φοβοῦμαι, σκοπώ κ.ά.
π.χ. Έψηφίσαντο βοηθεΐν πανδημεί.
6. **Απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις παρόμοιας σημασίας:** άνάγκη έστί, δεινόν έστι, καλώς έχει, οΐόν τ' έστι, δεΐ, προσήκει, χρή κ.ά.
π.χ. Άγαθοΐς ύμΐν **προσήκει** είναι.

B. Το άναρθρο απαρέμφατο μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον λόγο ως

1. **Υποκείμενο** σε απρόσωπα ρήματα και απρόσωπες εκφράσεις:
π.χ. Χρή του βάρους **μεταδιδόναι** τοΐς φίλοις.
2. **Αντικείμενο** σε προσωπικά ρήματα:
π.χ. Έκήρυξεν τοΐς Έλλησι **συσκευάζεσθαι**.
3. **Κατηγορούμενο** σε συνδετικά ρήματα, ιδιαίτερα σε άλλο έναρθρο απαρέμφατο:
π.χ. Το λακωνίζειν έστί **φιλοσοφεΐν**.
4. **Επεξήγηση** σε προηγούμενη λέξη, συνηθέστερα επίρρημα, ή ουδέτερο δεικτικής αντωνυμίας:
π.χ. Ύμās **οὔτως** έπαΐδευον, **προτιμάν** τοῦς γεραιτέρους.
5. **Προσδιορισμός της αναφοράς (απαρέμφατο της αναφοράς):** όταν εξαρτάται από επίθετα που δηλώνουν ικανότητα, δυνατότητα, αναγκαιότητα, προθυμία, καταλληλότητα, όπως **άγαθός, άξιος, δεινός, έτοιμος, ίκανός, καλός, όξύς, πρόθυμος, φοβερός, χρήσιμος, ήδύς, στυγνός, ράδιος, λιτός** κ.ά.
π.χ. **Δειναι** αί γυναΐκες εύρίσκειν τέχνας.

6. **Προσδιορισμός του σκοπού ή του αποτελέσματος:** όταν εξαρτάται από ρήματα που δηλώνουν σκόπιμη ενέργεια (ποιῶ, πράττω), κίνηση (φέρω, ἔρχομαι), παροχή, εκλογή, καθώς και τα ρήματα φύομαι και εἰμί. Αναλύεται σε τελική ή συμπερασματική πρόταση και μεταφράζεται με το «για να» ή «ώστε να» .
π.χ. Ὁμοίως καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι παρέχω ἑμαυτὸν ἐρωτᾶν.

7. **Β' ὀρος σύγκρισης,** μόνο στις εξής περιπτώσεις:

α) όταν ο α' ὀρος είναι επίσης απαρέμφατο.

π.χ. Πότερον βούλει μένειν ἢ ἀπιέναι;

β) όταν ο α' ὀρος είναι δυσανάλογα ανώτερος από τον β' ὀρο σύγκρισης (ἢ ὥστε + απαρέμφατο).

π.χ. Ἦισθοντο αὐτὸν ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν ἢ ὥστε τοὺς φίλους ὠφελεῖν.

8. **Απόλυτο Απαρέμφατο** (δεν εξαρτάται από κάποιο ρήμα).

Απαντά με τη μορφή στερεότυπης έκφρασης.

Μερικά από τα πιο εύχρηστα απόλυτα απαρέμφατα είναι τα ακόλουθα:

- τὸ ἐπ' ἐκείνῳ / ἐκείνοις εἶναι (όσο εξαρτάται από εκείνον/εκείνους),
 - τὸ ἐπὶ τούτῳ / τούτοις / σφᾶς εἶναι (όσο εξαρτάται από αυτόν/αυτούς),
 - τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι (όσο εξαρτάται από αυτόν),
 - τὸ νῦν εἶναι (όσο για τώρα),
 - τὸ ξύμπαν εἰπεῖν (και γενικά),
 - ἐκῶν εἶναι (θεληματικά),
 - ὡς συντόμως / ὡς συνελόντι / ὡς διὰ βραχέων εἰπεῖν (για να μιλήσω σύντομα),
 - ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν (για να μιλήσω περιληπτικά),
 - ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὡς εἰπεῖν (για να μιλήσω έτσι),
 - ὡς εἰκάσαι (ὅπως μπορεί να συμπεράνει κανείς),
 - ὡς τἀληθές εἰπεῖν (για να πω την αλήθεια),
 - οὕτως εἰπεῖν (για να το πω έτσι),
 - ὀλίγου / μικροῦ / οὐ πολλοῦ δεῖν (λίγο έλειψε),
 - ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (κατά τη γνώμη μου),
 - σὺν θεῷ εἰπεῖν (για να πω με τη βοήθεια του Θεού).
- π.χ. Ἀληθές γε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδὲν εἰρήκασιν.

9. **Απαρέμφατο σε θέση ρήματος σε:**

α) Κύριες προτάσεις επιθυμίας **αντί για προστακτική ή ευχετική ευκτική:**

π.χ. Ὡ ἄνδρες, **ἰέναι** ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

β) Δευτερεύουσες απαρεμφατικές προτάσεις:

i. Χρονικές:

π.χ. Πρὶν δὲ ταῦτα **πρᾶξαι**, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα.

ii. Συμπερασματικές:

π.χ. Οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ὧτε μὲν ἔχειν εἰρήνην ὡς πρὸς ἀλλήλους, **ἀπιέναι** δὲ ἕκαστον ἐπὶ τὰ ἑαυτὸν.

iii. Αναφορικές Συμπερασματικές:

π.χ. Ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, **οἶος** τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ **πειθεσθαι** ἢ τῷ λόγῳ.

Γ. Το υποκείμενο του απαρεμφάτου

Το υποκείμενο του απαρεμφάτου απαντά ή σε αιτιατική ή σε ονομαστική πτώση.

Έτσι έχουμε δύο διαφορετικούς τρόπους σύνταξης:

α) **Ταυτοπροσωπία.** Το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται το απαρέμφατο.

π.χ. **Οὗτος** μαθήσεται μὴ ἐπιβουλεύειν τοῖς ἀσθενεστέροις. (ενν. «οὗτος» υποκείμενο του απαρεμφάτου «ἐπιβουλεύειν»).

β) **Ετεροπροσωπία.** Το υποκείμενο του απαρεμφάτου είναι διαφορετικό από το υποκείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται το απαρέμφατο.

π.χ. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐνόμιζον **ἑαυτοὺς** πρῶτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. («ἑαυτοὺς» υποκείμενο του απαρεμφάτου «γενέσθαι»).

Παρατήρηση:

Στην απρόσωπη σύνταξη το υποκείμενο του (τελικού) απαρεμφάτου τίθεται πάντα σε πτώση αιτιατική. Όταν δεν δηλώνεται, εννοείται σε πτώση αιτιατική και προκύπτει από τη δοτική προσωπική που συνήθως συνοδεύει τα

απρόσωπα

θήματα:

π.χ. Τοὺς ἐν τῷδε τῷ τάφῳ κειμένους [...] ἔδοξεν **τῇ πόλει** δημοσίᾳ θάπτειν. (ενν. «**τὴν πόλιν**» υποκείμενο του απαρεμφάτου «θάπτειν»).